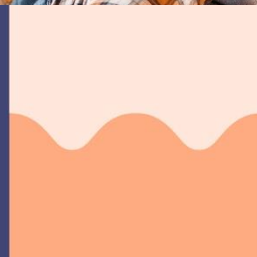

KESÄ 2023

TYRSKY-hankkeen ammatillisten erityisoppilaitosten yhteistyön loppuraportti

Aitoon koulutuskeskus
Ammattiopisto Luovi
Kiipulan ammattiopisto

SISÄLLYSLUETTELO

1. Mihin tarpeeseen vastattiin
2. Toimenpiteet
3. Tulokset
4. Vaikuttavuus
5. Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet tulevaisuutta varten
6. Liitteet
  - Liite 1. Erityisen tuen webinaarit ja koulutukset
  - Liite 2. Hyvät käytännöt -tilaisuudet ja erityisen tuen puheenvuorot
  - Liite 3. Referenssit sivustolla
  - Liite 4. Yhteistyö ja tunnettuus, nostoja tapahtumista, tilaisuuksista ja toimenpiteistä

Mihin tarpeeseen vastattiin?

Ammatillisten erityisoppilaitosten ryhmän keskeisenä tehtävänä TYRSKY-hankkeessa on ollut lisätä erityisen tuen sekä erityisen ohjauksen osaamista alueella, niin työelämälle kuin yleisen puolen ammatillisille oppilaitoksille. Kehittämistyötä on ohjannut hankesuunnitelman tavoite 4.

4. Kehittää työelämässä tapahtuvan oppimisen tukimuotoja työpaikoille opiskelijoiden erilaiset ohjaustarpeet huomioivilla tavoilla.

4.1 Tavoitteena on toteuttaa mentorointiopas työpaikkaohjaajien arkipäivän tilanteiden ongelmanratkaisuun.

4.2 Kehittää uudenlaisia tapoja toteuttaa ammatillista koulusta ja siihen liittyvää työelämäyhteistyötä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden näkökulmista

Erityinen tuki on ollut TYRSKY-hankkeessa poikkileikkaavana teemana. Erityisoppilaitosten toiminnan ja sitä myötä hankkeenkin toiminnan keskiössä on opiskelija. Yhteistyö on ollut alusta asti tiivistä ja ammatillisten erityisoppilaitosten hankeasiantuntijat ovat luoneet yhtenäisen osaamiseksiosteemin heti hankkeen alusta lukien.

Hankesuunnitelman mukaan erityisoppilaitosten ryhmän keskeisenä tavoitteena on ollut lisätä erityisen tuen tietoisuutta niin työelämälle kuin ammatillisille oppilaitoksille. Ryhmä toteutti neljä kyselyä hankkeen aikana, yksi työelämälle ja opiskelijoille ja kaksi ammatillisten oppilaitosten opetus- ja ohjaushenkilöstölle pitäen sisällään lähtötilanne- sekä seurantakyselyn. Kyselyiden avulla suunniteltiin ja suunnattiin ryhmän toimenpiteitä ja opetus- ja ohjaushenkilöstön seurantakyselyllä mitattiin toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Toimenpiteet

Toimenpiteenä erityisen tuen osaamisen lisäämiseksi oli koostaa digitaalinen menetelmäkäsikirja avuksi työnantajille erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamiseen ja työpaikalla oppimisen tukemiseen. Erityisoppilaitosten pienryhmä kokosi käsikirjaan käytännön esimerkkejä täsmätyöntekijöiden työllistämistä ja työelämässä toimimisesta, ohjeita täsmätyöntekijän työllistämiseen sekä ohjeita ja vinkkejä työelämässä oppimisen tukemiseen ja ohjaamiseen. Käsikirjassa on hyödynnetty sekä TYRSKY-hankkeen aikana luotuja materiaaleja, hankeyhteistyössä esim. PYRY-, TYKKY- ja Työtä riittää! -hankkeiden kanssa tehtyjä materiaaleja, että esimerkiksi WATTI-hankkeen materiaaleja. Käsikirja päätettiin yhdistää hankkeessa luotuun tyoelamanrajapinta.fi -sivustolle, jotta käsikirja saa näkyvyyttä yhdessä muun hankkeessa tuotetun materiaalin kanssa. Näin työnantajien on myös helppo ottaa yhteyttä erityisoppilaitoksiin hankkeen yhteisen yhteydenottolomakkeen kautta.

Sivustoa on jalkautettu ja sen käyttöön on koulutettu esimerkiksi koko hankkeen yhteisillä Työelämän Tehoviikoilla, tapaamisissa Tampereen Työllisyys- ja kasvupalveluiden kanssa sekä työpaikkakäyntien yhteydessä. Merkittävänä toimina ovat olleet myös hankeverkoston ja hankkeeseen osallistuvien oppilaitoksen sisäisesti tapahtuva jalkauttamistyö.

Täsmätyön tunnettuuden lisäämiseksi ryhmä osallistui AMEO-verkoston kanssa tehtävään täsmätyön havainnoinnin koontilomakkeen suunnitteluun. Suunnittelussa hyödynnettiin jo olemassa olevaa materiaalia ja pohdittiin lomakkeen eri muotoja. Tavoitteena oli kehittää lomake, jonka avulla työyhteisössä on mahdollista havaita täsmätyötehtäviä. Täsmätyön esittelyn monivaiheinen syntyminen vei aikaa ja lopulta TYRSKYn erityisoppilaitosten ryhmä irrottautui AMEO-verkoston työstämän lomakkeen teosta ja siirryimme työstämään sivustolle luotuun käsikirjaan sopivaa täsmätyön esitettä.

Ryhmä on tehnyt tiivistä yhteistyötä useiden toimijoiden kanssa hankkeen aikana. Yhteistyö on ollut erityisen runsasta Pirkanmaan ammatillisen erityisopetuksen koordinaatiokeskuksen (PAEK) kanssa. Yhteistyön muotoja ja tapaamisia hankkeen aikana on ollut lukuisia, joista mittavimpana työllistymisen tuen lomakkeen ”Minä työntekijänä” muokkaaminen valmistuville, Vastuullinen työnantaja -kilpailun toteuttamiseen osallistuminen, markkinointitilaisuudet hanketoiminnan tuotoksista, TYKAS:n ja PAEK yhteiset suunnittelukokoukset sekä työelämäyhteistyö.

Toisena merkittävänä yhteistyön tahona on ollut Kehitysvammaisten palvelusäätiö (KVPS). KVPS:n kanssa tehty yhteistyö on tuonut lisää työllistymismahdollisuuksia erityisen tuen opiskelijoille. Yhteistyön kautta on kehitetty uudenlaisia tapoja toimia, kuten työelämän kylmäkäynnit ja monipuoliset mahdollisuudet nähdä tutkinnon sisällöt työllistämistä tukevinä kokonaisuuksina.

Ryhmän omien toimenpiteiden lisäksi merkittävänä tehtävänä on ollut pitää erityisen tuen näkökulmaa vahvasti esillä kaikissa hankkeen pienryhmissä ja ryhmä on huolehtinut siitä, että erityisen tuen teema on näkynyt kaikessa hankkeen toiminnassa. Ryhmä on edistänyt koko hankkeen yhteisiä toimenpiteitä esimerkiksi toimimalla työelämäkäyntien mallin kokoavana tahona. Ryhmä on osallistunut hankkeen viestintään pitämällä yllä erityisen tuen teemaa hankkeen sosiaalisen median kanavilla, ja ryhmä on kirjoittanut useita blogitekstejä Työelämän rajapinta -sivustolle.

Tulokset

Työelämän rajapinta -sivustolle koostetun digitaalisen käsikirjan kutsumanimeksi vakiintui Erityinen tuki -osio, sillä käsikirja sisällytettiin osaksi hankkeen yhteistä sivustoa. Erityinen tuki -osioon on koostettu Täsmätyö-palvelu, jonka tarkoituksena on toteuttaa uudenlaista tapaa kartuttaa ammatillista osaamista erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden näkökulmasta auttaen työelämää hahmottamaan täsmätyöllistämistä käytännössä. Täsmätyö-palvelusta on luotu esite, jossa on kuvattuna käytännön esimerkkejä täsmätyötehtävistä eri toimialoilta sekä lisätietoa täsmätyöntekijän työllistämisen mahdollisuuksista. Erityinen tuki -osioon lisättiin myös referenssiosio, jossa esiteltynä osa yrityksistä, jotka tekevät yhteistyötä alueella ammatillisten erityisoppilaitosten kanssa.

Vastauksena kolmelle kohderyhmälle (työelämä, opiskelijat ja henkilöstö) suunnatuista kyselyistä erityisoppilaitosten ryhmä toteutti kaksi webinaarisarjaa vuonna 2022. Teemat nousivat toteutetuista kyselyistä ja tavoitteena webinaareilla oli lisätä tietoisuutta erityisestä tuesta esittelemällä ammatillisten erityisoppilaitosten tarjontaa ja palvelua sekä nostamalla asiantuntijapuheenvuoroja erityisoppilaitosten verkostosta. Webinaarit ovat olleet merkittävässä roolissa myös tietoisuuden lisäämisessä työelämälle.

Webinaarisarjan lisäksi ryhmä toteutti Täsmätyö-koulutuksen keväällä 2023 osana TYRSKY-koulutusten sarjaa, joka tuki täsmätyön tunnetuksi tekemistä verkostossa sekä työpaikoilla.

Vaikuttavuus

Lähtökohtana hankkeen alussa oli se, että ammatillisten erityisoppilaitosten koulutustarjonnan ja palveluiden tunnettuus hankeverkostossa, saati sitten laajemmin yleisissä oppilaitoksissa, oli erittäin heikko. Hankkeen toimenpiteiden seurauksena ymmärrys on lisääntynyt mm. siitä, että erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita on kaikissa oppilaitoksissa ja ohjausosaamista tarvitaan laajasti. Tietoisuutta on lisätty webinaareilla, täsmätyö-koulutuksilla ja erityisen tuen teeman pitämisellä esillä hankkeen kaikessa toiminnassa.

Seurantakyselyn tuloksena kävi kuitenkin selkeästi ilmi, että edelleenkin ammatillisten erityisoppilaitosten toiminnasta ei tiedetä tarpeeksi ja tässä suhteessa ammatillisten erityisoppilaitosten on terästäydettävä. Tunnettuutta ja näkyvyyttä on lisättävä niin opiskelijarajapinnassa, opetus- ja ohjaushenkilöstön parissa kuin työelämäyhteistyössäkin. Työ lähti TYRSKY-hankkeen myötä hyvään alkuun, mutta vaikuttavuuden näkökulmasta kyseessä on pitkän aikavälin prosessi, joka vaatii pitkäjänteistä työtä.

Työelämän suuntaan viestintää ja palvelua on laajennettu monin eri keinoin teemalla Tavallista erityisyyttä työelämässä. Työelämänrajapinta- sivustolle on koottu oma välilehtensä erityisestä tuesta. Päätyminen samaan alustaan erkkojen mentorointioppaan kanssa, joka tässä yhteydessä tunnetaan jo Erityinen tuki -osiona, oli saavuttavuuden ja löydettävyyden kannalta oivallinen ratkaisu.

Erytinen tuki -osioon on kerätty hankkeen aikana tärkeäksi koetut materiaalit, videot, käytännön vinkit ja ohjeet miten esim. palkkauksen tukiasioissa edetään. Sivuston ja yhteisen osoitteen avulla tieto on hyödynnettävissä yhden luukun periaatteella. Yhteydenottolomakkeet ja oppilaitosten tiedot löytyvät samasta paikasta, joka edistää ketterää yhteistyötä.

Useat yritykset Pirkanmaalla tekevätkin jo monipuolista ja kahdensuuntaista yhteistyötä ammatillisten erityisoppilaitosten kanssa. Työelämän rajapinta -sivuston Erytinen tuki -osioon on koottu näiden yritysten logoja ja nimiä. Näkyvyys sivustolla madaltaa kynnyistä niiden yritysten osalta, jotka vielä pohtivat yhteistyön aloittamista erityisoppilaitosten kanssa.

Erytisen tuen webinaarit

- Vuoden 2022 aikana yhteensä 9 webinaaria, joissa keskimäärin 90 osallistujaa linjoilla. Webinaarien aiheet nousivat ammatillisten erityisoppilaitosten teettämistä kyselyistä henkilöstölle, opiskelijoille ja työelämälle. Näin pystyttiin vastaamaan aitoon tarpeeseen ja syventää osallistujien osaamista tarvelähtöisesti.
- Helmikuussa 2023 TYRSKY-koulutus ” Täsmätyöstä ratkaisuja osaajapulaan”
- Hyvät käytänteet -tilaisuuksissa erityisoppilaitosten toiminnan, pilottien ja hankkeessa saavutettujen tulosten esittely hankeverkostolle à tukee tietoisuuden lisäämistä hankeverkostossa.

Keräsimme palautetta jokaisesta webinaarista ja palaute oli pääosin erittäin myönteistä ja kiitollista. Osallistujia oli paljon ja aiheet olivat ajankohtaisia ja tärkeitä. Haasteitakin kuitenkin oli. Tieto webinaareista ei tavoittanut kaikkia ainakaan riittävän ajoissa, joten kaikki halukkaat eivät päässeet osallistumaan. Myöskään kaikissa oppilaitoksissa osallistumiseen ei kannustettu, joten ei voinut osallistua, vaikka tarvetta olisikin ollut.

Kyselyissä nousi opetus- ja ohjaushenkilöstön ajoittainen voimattomuus opiskelijoiden tuen tarpeiden kanssa. Miten jokainen opiskelija tulisi nähdä ja miten mahdollistuisi jokaisen yksilöllinen aito kohtaaminen. Työelämän suuntaan erityisen tuen osaamista ja tukea tulisi pystyä tarjoamaan kattavammin ja pidemmän aikaa. Nyt liian usein työelämän edustajilla jää tunne, että heidät jätetään selviytymään ilman tukea ja tietoa, mikä avuksi.

Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet tulevaisuutta varten

Lyhyen aikavälin vaikuttavuutena erityisoppilaitosten toiminnan seurauksena erityisen tuen tunnettuutta ja osaamista on lisätty. Ammatillisten erityisoppilaitosten toiminnan ja koulutusten näkyvyyttä ja tietoisuutta on lisätty, muttei vielä tarpeeksi.

Hankkeen pitkän aikavälin vaikutuksina voisi listata vaativaa erityistä tukea saavien opiskelijoiden osaamisen, työelämäyhteistyön ja täsmätyöpalvelun hyödyntämisen lisääntymisen.

AMEO-verkoston yhteistyö on vahvistunut Pirkanmaalla hankkeen ansiosta ja jatkossa yhteistyötä on tiivistettävä edelleen. Yhteistyön raikkaana uutena avauksena TYRSKYN seurauksena oli Tykasin toive säännöllisistä tapaamista 4krt/v esimerkiksi teemoilla opiskelijoiden polutus työelämään ja työelämätaidot. Myös yhteistyön Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen kanssa olisi hyödyllistä kartoittaa.

Suomessa on arviolta n. 60 000 täsmätyökykyistä, jotka ovat työelämän ulkopuolella. Suurin osa heistä haluaisi työllistyä, mutta työelämän ovet ovat heille kiinni. Kunhan vain työtehtävät räätälöitäisiin heille sopiviksi, he olisivat täysin työkykyisiä. Työelämän asenteet vaikuttavat työllistymiseen ja osallisuuden kokemukseen. Tähän ongelmakenttään ratkaisun avaimet ovat yhteistyössä. Tulevaisuuden osaaminen syntyy ekosysteemeissä, joissa ihmiset, yritykset ja muut organisaatiot toimivat yhdessä. Ammatilliset erityisoppilaitokset ovat jatkossakin yhdessä alueen muiden ammatillisten oppilaitosten, työelämän, muiden sidosryhmien sekä opiskelijoiden kanssa yhteistyössä rakentamassa ja kehittämässä ainutlaatuista ja rajatonta osaamiskosysteemiä. Ammatillisten erityisoppilaitosten näkyvyyttä ja niiden osaamista ja asiantuntijuutta tulee tuoda paremmin, laajemmin ja laadukkaammin esiin.

Työelämäyhteistyön jatkokehittäminen entistä vuorovaikutteisempaan suuntaan on seuraavana askeleena kohti parempaa työllistymistilannetta. Opiskelijat työllistyvät opintojen aikaisiin koulutussopimusjakso-työpaikkoihin, joten näiden jaksosten laatuun tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Työelämäyhteistyön tiivistämiseen kauttaaltaan opintojen alusta alkaen tulee panostaa, jotta työelämäyhteistyössä nähdään osaamisen hankkimisen lisäksi entistä varhaisemmassa vaiheessa myös työllistymismahdollisuudet.

Jatkossa on edelleen tärkeää, että ammatilliset erityisoppilaitokset tuovat esiin monimuotoisen työelämän hyötyjä ja tuoda onnistuneet työelämätarinat esiin. Keskeisessä roolissa on TYRSKY-hankkeessa kehitetyn täsmätyö-palvelun jatkokehittäminen, jalkauttaminen yrityksiin ja sisäisen palvelun vahvistaminen. Täsmätyöpalvelun avulla täsmätyökykyisten henkilöiden työllistymisen kynnys madaltuu. Jatkossa tarvitaan lisäksi keinoja pitovoiman vahvistamiseen. Työvoiman tarpeet ja työllistyneen osaaminen ja jaksaminen huomioiden kehitetään työtehtävien laajuutta vaiheittain kuten työpäivän kestoja ja työtehtävien monipuolisuutta. Tämä tukee työntekijän hyvinvointia ja osaamisen kehittymistä. Työnantajalle taasen tämä varmistaa motivoituneen tekijän ja osaamisen jatkuvan kehittymisen.

PAEKin kanssa yhteistyössä laadittu osaamiskartoitus, Minä työntekijänä, tukee oikeaa polutusta tulevaisuuteen. Tämänkin tiedonsiirtoa parantavan yhteistyön myötä pidetään huolta, ettei valmistumisen jälkeen nuori tipahda palvelujen piiristä. Tiivis yhteistyö eri sidosryhmien kanssa edistää sitä, että erityistä tukea tarvitsevat nuoret löytävä oman paikkansa valmistumisen jälkeen.

Ammatillisten erityisoppilaitosten yhteistyön tiivistäminen opiskelijoiden työllistymisen edistämiseksi vahvistaa ja kehittää tarkoituksenmukaista työelämäyhteistä ja tietoisuutta. Jatkossa olisi syytä kartoittaa mahdollisuuksia yhteisten oppimisympäristöjen kehittämiseen sekä yhteisiin opiskelijaprojekteihin Pirkanmaalla synergiahyötyjen näkökulmasta.

Jotta tulevaisuuden yhdenvertainen ja monimuotoinen työelämä mahdollistuisi, tarvitaan uudenlaisia toimivia ratkaisuja osaaja- sekä osaamistarpeisiin. Työvoimapula ja työttömyyden taloudelliset ja inhimilliset kustannukset ovat korkeat. Yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta työllisyystilanne kehittyä myönteiseen suuntaan, kun entistä useampi pystyy hyödyntämään oman potentiaalinsa työmarkkinoilla. Tällä on myös positiivisia vaikutuksia kasvuun, koska tutkitusti monimuotoinen työyhteisö lisää tuottavuutta, ongelmanratkaisukykyä ja luovuutta. Ammatillisille erityisoppilaitoksille jää siten vielä sarkaa kääntää ennakkoluulot mahdollisuuksiksi jatkossakin.

LIITTEET

Liite 1. Erityisen tuen webinaarit ja koulutukset

WEBINAARIN TAI KOULUTUKSEN NIMI JA AJANKOHTA	OSALLISTUJAMÄÄRÄ
<p>22.2.2022 ja 15.3.2022, Ohjaus perusopetuksesta erityisoppilaitoksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vaativa erityinen tuki ja ohjaus • Kohti oikeaa opiskelupaikkaa -työkirja tutuksi • Ammatilliseen erityisoppilaitokseen • Erityinen vai vaativa erityinen tuki? - Ammattiopisto Spesia • Hakeutumisvaiheen yhteistyö, tutustumiset ja koulutuskokeilut - Ammattiopisto Luovi • Valmentavat koulutukset TUVA ja TELMA - Kiipulan ammattiopisto • Työvaltainen oppiminen - Aitoon koulutuskeskus • Täältä töihin - Ammattiopisto Live • Aikuisuuden kynnyksellä -toiminta: järjestö tukemassa - Kehitysvammaisten Palvelusäätiö 	<p>yht. 112</p>
<p>21.3.2022, Ensimmäinen nivelvaihe ja henkilökohtainen ohjaus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erityisen tuen tunnettavuus ja osaaminen, Marika Peltoniemi, Aitoon Koulutuskeskus • Ruori -arviointimenetelmä, Riina Karvonen, Ammattiopisto Luovi • Soveltuvuus alalle ja oikean oppilaitoksen valinta, oppilaanohjauksen lehtori Marika Mäki-Laurila, Pirkanmaan oppilaanohjauksen kehittämishankkeen hankekoordinaattori, • Erityisoppilaitoksessa opiskelu, Pia Suhonen Aitoon koulutuskeskus 	<p>113</p>
<p>12.4.2022, Tuetut, yksilölliset polut ammatillisessa koulutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen ja tukea tarvitsevan ohjaus, Kati Jokio, Kiipulan ammattiopisto 	<p>107</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Erityisopiskelijan ensimmäinen HOKS ja yksilöllisyys ryhmässä, Jaana Koskinen, Ammattiopisto Luovi • Moniammatillisuus ja verkostot tukena opiskelussa, Sanna Määttänen, Ammattiopisto Luovi & Reetta Ersfolk, Kiipulan Ammattiopisto • Väärä valinta, mitä teen? Erityisen tuen asiantuntija, opinto-ohjaaja Tuija Elers, Sasky 	
<p>3.5.2022, Työpaikkaohjaus sekä verkostot ja tukitoimet työelämään siirtymisessä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laadukasta työpaikkaohjausta: Tuija Mattila, Kiipulan ammattiopisto • Työllisyysden kuntakokeilu: Kimmo Ruth, TEM • työkanavatoiminnan esittely Työkanava Oy • Täsmätyö: Marjo Siekkinen, Kiipulan ammattiopisto • Työllistymisen tuet: Pia Suhonen, Aitoon koulutuskeskus 	92
<p>17.5.2022, Nuotti-valmennus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tanja Siltanen, Nuotti-valmentaja 	93
<p>10.10.2022, Sensitiivinen kohtaaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sensitiivinen kohtaaminen seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen näkökulmasta, toiminnanjohtaja ja seksuaaliterapeutti Mikko Ala-Kapee, Sinuiksi ry • Syömishäiriösensitiivinen kohtaaminen, koordinaattori Elisa Vettenranta ja toiminnanohjaaja Tuija Luhtala, Syömishäiriöliitto • Maahanmuuttajat ja erityinen tuki, laaja-alainen erityisopettaja Terhi Voutilainen, Ammattiopisto Live • Traumainformoitu minä – turvallisempi kohdattava, sosionomi (yamk), työnohjaaja, yhteisövalmentaja Mai Peltoniemi 	79
<p>7.11.2022, Tavallista erityisyyttä osa 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itsenäistyminen ei tarkoita, että nuoren pitää pärjätä yksin, Ville Koikkalainen ja Minna Palmu, Vanhempainliitto • Perustietoa FASDista ja FASD-oppilaan tukemisesta, Tea Kairi ja Sari Somer, Kehitysvammaliitto • Autismisäätiö aktiiviseen yhteiskuntaan osallistumisen tukena, Taina Liikanen ja Antti Sepponen, Autismisäätiö 	104

<ul style="list-style-type: none"> Sosiaalisten tilanteiden pelko, ahdistuneisuus- ja paniikkihäiriö – tunnistaminen ja kohtaaminen, Virpi Hongisto, ratkaisukeskeinen psykoterapeutti 	
<p>12.12.2022, Tavallista erityisyyttä osa 2</p> <ul style="list-style-type: none"> Herkän oppijan ohjaaminen, Elina Akola Adhd – yksilöllisiä vaikutuksia nuoren elämään ja opiskeluun, Piia Haukilahti, ADHD-liitto Vammaisjärjestöistä tukea opintoihin, Sinikka Winqvist, Invalidiliitto Kehitysvamma ei ole työllistymisen este, Simo Klem, Kehitysvammaliitto 	83
<p>13.2.2023, TYRSKY-koulutus: Täsmätyöstä ratkaisuja osaajapulaan</p> <ul style="list-style-type: none"> Täsmätyö – kenestäkään ei ole kaikkiin töihin, mutta jokaisesta johonkin, Petteri Ora, Kiipulan ammattiopisto Onnistumisia täsmätyöllistämisestä, työelämän edustajat kertovat ”Kaikista meistä on johonkin työhön!”, Opiskelijan kokemuksia täsmätyöstä Täsmätyö ja työelämäyhteistyön tekeminen oppilaitoksen näkövinkkelistä, Kirsi Viitala, Ammattiopisto Luovi 	90

Liite 2. Hyvät käytännöt -tilaisuudet ja erityisen tuen puheenvuorot

AJANKOHTA	AIHE	ESITTÄJÄ
02/2022	Vieriohjausmalli	Aitoo
01/2023	Työnantajareportin julkaisu	TYRSKYn Erityisoppilaitokset
01/2023	Julkaisujen sarja	TYRSKYn Erityisoppilaitokset
02/2023	Opiskelijaryhmähaastattelun julkaisu	TYRSKYn Erityisoppilaitokset
02/2023	Yhteinen työelämäkäyntien malli	TYRSKYn Erityisoppilaitokset
04/2023	Sote-alan työssäoppimisen kehittäminen	Kiipula ja Tredu
04/2023	Oppilaitoskyselyn julkaisu, kevät 2023	TYRSKYn Erityisoppilaitokset
04/2023	Alumnit, Työelämäosaajat-pajat, Opetus- ja ohjaushenkilöstön työelämäjaksot	Luovi
05/2023	Oppilaitosseurantakyselyn julkaisu	TYRSKYn Erityisoppilaitokset
05/2023	Erityinen tuki, TRP	TYRSKYn Erityisoppilaitokset
05/2023	Täsmätyö-palvelu	TYRSKYn Erityisoppilaitokset

Liite 3. Referenssit sivustolla

Useat yritykset Pirkanmaalla tekevät yhteistyötä ammatillisten erityisoppilaitosten kanssa. Työelämärajapinta sivulla näet esimerkkejä yrityksistä, joiden kanssa saamme jo tehdä yhteistyötä.

Liite 4. Yhteistyö ja tunnettuus, nostoja tapahtumista, tilaisuuksista ja toimenpiteistä

Yhteistyön nostoja, TYRSKY-verkosto

- TYRSKY:n kick offissa 24.3.2021 markkinointia hankkeen tavoitteista ja tulevista kyselyistä
- Mahdollisuuksien paja 26.9.2022: Ammatillisten erityisoppilaitosten puheenvuorossa koulutuspäällikkö Kirsi Viitala ja erityinen tuki/yksilölliset opintopolut/täsmätyöllistyminen
- Työelämän rajapinta -sivusto
- Rekrytorin koulutusmessut 14.9.2022 hanke näkyvyyttä, Rajapintasivuston mahdollisuudet, verkostoituminen osallistujien kanssa, opiskelijoidemme potentiaalin näkyväksi tekeminen.
- Sisävesiristeily 18.8.2022
- Systemivalmennuksen ja palvelumuotoilun teemoissa ja toteutuksissa erityisoppilaitosten asiantuntijat pitivät erityisen tuen teeman ja näkökulman kehittämässä esillä joka vaiheessa.
- Johdon kahvit 25.11. 22 ”Erityisen tuen tarve yleisissä oppilaitoksissa”, sisällön suunnittelu ja toteutus
- TYRSKY-verkoston viestintään osallistuminen
  - Erityisoppilaitokset osallistuneet aktiiviseen somekanavien päivitykseen nostaen sekä oppilaitoskohtaisia teemoja että yhteisiä AMEO-verkostoa koskevia teemoja
  - Blogikirjoitukset Työelämän rajapinta -sivustolla (8)

Yhteistyön nostoja, muut koulutuksen järjestäjät

- AMEO-verkoston yhteistyöpalaverit
- Spesia: lähdettiin selvittämään minkälaisia oppaita ja materiaalia on jo olemassa ja miten niitä voi hyödyntää TYRSKY:ssä, esim. Oulun Toppi-mallin hyödyntäminen, Spesian työkalupakki, WATTI-hankkeen opas
- Erityinen ohjaus oppilaitoksissa: Valteri, Edu Sampo: nivelvaihtoiminta ja tiedonsiirto; miten tehdään alueellista yhteistyötä, esim. Vetovoimala-kortit, Ruori
- TAKK opinto-ohjaajien tapaamiset

Puheenvuorot ja esitykset, opetushallitus ja muut koulutuksen järjestäjät

- Opetushallituksen ohjauksen päivät 10/2021
- Opetushallituksen Sujuvat siirtymät -loppuseminaari 05/2022

- Erityisellä tuella omalle uralle 09/2022
- Erityisopettajan työ – tuki kohti tulevaisuutta -koulutuksessa (TAMK) 11/2022

Yhteistyön nostoja, muut sidosryhmät ja hankkeet

- Erityiset messut Nokialla 15.9.2022
- Osatyökykyisten rekrytointitapahtuman suunnittelupalaveri 12.1.2023, tapahtuma tulossa 14.9.2023
- TYKAS-yhteistyö 16.3.2023 Erityinen tuki -osuuden esittely TRP-sivulla sekä täsmätyöpalvelun esitleminen
- OSKE-yhteistyö 14.8.2023, sisältö TYKAS-yhteistyötä mukaillen
- Laura Hulkari, opinnäytetyö 2021: Saavutettavia unelmia ja uraohjausta: erityistä tukea tarvitsevien ammattiopiskelijoiden käsityksiä ja unelmia työelämästä sekä tuen tarpeista
- Tämänkin EU mahdollistaa –kiertueen tapahtumissa hankkeen esittelyä ja paikallisiin toimijoihin tutustumista, yhteydenottoja ja jatkotoimenpiteiden suunnittelua.
- Pirkanmaan Yrittäjien toimijoiden tapaaminen 1.11.2021
- Jalkautuminen Tampereen Sarka Oy ja Titry, 15.12.2021, 4.2.2022: Tuloksena käynneistä suorat yhteydenotot avoimista työpaikoista AMEO verkostoille
- Buustia yrittäjyyteen, Orivesi 4.11.2021
- 24.11.2021 Raudanmaan kylään tutustuminen ja yhteistyön ideointi
- 12.1.2022 Raudanmaan yhteistyö, TYRSKY-hanketoimijoiden keskustelua
- 18.11.2021 Hyvissä Käytännöissä paikan päälle Hiedanrantaan tapaamaan Sopimusvuoren toimijoita.
- Hankkeiden välinen yhteistyö (TYKKY, Oikeus osata -Nivus, Tassu, Pirkanmaan Palkkaamo, PYRY, KEOSKI, Kierto-hanke, Sujuvat siirtymät, Työtä riittää, Kiipula kuntakokeilun tukena, Kaiken tämänkin EU mahdollistaa –roadshow, Arki digittää)
- VATES yhteistyö: Pirkanmaan työpajan suunnittelu

PAEK yhteistyö

TYRSKY:n erityisoppilaitosten ryhmä osallistui koko hankeajan PAEK yhteistyöhön. Yhteistyön muotoja ja tapaamisia vuosien aikana oli lukuisia.

- Työnantajakysely yhteistyössä (PAEK tehnyt aiemmin)
- PAEK:n Ammattipolku -sivustoa päivitetään parhaillaan
- Työnantajaverkoston ja -rekisterin ylläpito on ollut telakalla

- Tiedottamisessa tehdään yhteistyötä
- Osaamiskartoituslomakkeen kehitys (Minä työntekijänä), yhteistyössä TYKAS ja AMEOT
- Aamiaiskahvit – Työelämäyhteistyö-tilaisuus 9.12.2021, yhteistyöpalaveri PAEK, PiPa, PyRy, Aitoo, Kiipula, Luovi
- PAEK Koulutuksen johdon foorumi 10.12.2021
- Glögitilaisuus 16.12.2022
- Hankeverkoston tapaamiset 26.10.2022 ja 26.5.2023

KVPS yhteistyö

- Kyselyn yhteinen suunnittelu ja toteutus, joka suunnattiin työnantajille. Mukana myös PYRY hanke.
- Työhönvalmennuksen laatukriteeristö
- Palkkaamo-hankkeen kanssa yhteistyössä yritysten kylmäkäynnit
- Palkkaamo-hankkeen päätösseminaarissa 3.5.23 puheenvuoro työelämäkylmäkäynnit kokemukset ja täsmätyöpalvelun markkinointi

